

Napuljski obzori hrvatskoga kasnog srednjovjekovlja

Knjižica sažetaka

Zagreb, 21. veljače 2019.

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Konferencijska dvorana knjižnice

Colloquia Mediaevalia Croatica

V

Napuljski obzori hrvatskoga kasnog srednjovjekovlja

Program i sažetci

Znanstveni skup u organizaciji Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

Zagreb, Filozofski fakultet, 21. veljače

2019

Colloquia Mediaevalia Croatica V: Napuljski obzori hrvatskoga kasnog srednjovjekovlja

Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu
Ivana Lučića 3
10 000 Zagreb

ORGANIZACIJSKI SAVJET

Luka Špoljarić
Trpimir Vedriš

KONTAKT

Luka Špoljarić
Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu
Ivana Lučića 3
10 000 Zagreb
Tel.: +385(1)4092158
E-pošta: spoljaric.luka@gmail.com

Urednici Luka Špoljarić i Trpimir Vedriš
Tehnički urednik Trpimir Vedriš
Tisak Monogram d.o.o., Zagreb, veljača 2019.

PROGRAM

Colloquia Mediaevalia Croatica V:
Napuljski obzori hrvatskoga kasnog srednjovjekovlja

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Konferencijska dvorana Knjižnice
21. veljače 2019.

(9,00-9,30)

Otvaranje skupa Trpimir Vedriš i Luka Špoljarić · *Uvodne riječi*

(9,30-11,00)

I *Napuljski dvor i ugarsko-brvatsko prijestolje*

(predsjeda Stanko Andrić)

1. Mladen Ančić · *Neočekivani pobjednik: Uspon Karla Roberta do vlasti*
2. Robert Kurelić · *Alfonso V. Aragonski i ugarsko-brvatsko prijestolje*
3. Borislav Grgin · *Beatrica Aragonska i ugarsko-napuljski odnosi u posljednjoj četvrtini 15. stoljeća*

rasprava

– kratki predah (11.00-11.30) –

(11,30-13,00)

II *Hrvatske zemlje i Napuljsko Kraljevstvo u anžuvinskom razdoblju*

(predsjeda Trpimir Vedriš)

4. Zrinka Nikolić Jakus · *Dalmatinski gradovi i južna Italija u 14. stoljeću*
5. Stanko Andrić · *Južnougarsko i slavonsko plemstvo u pobodima Ludovika I. protiv Ivane Napuljske*
6. Emir O. Filipović · *Iz historije bosansko-napuljskih odnosa krajem 14. i početkom 15. stoljeća*

rasprava

– predah za ručak (13.00-14.30) –

(15,00-16,30)

III Hrvatske zemlje i Napuljsko Kraljevstvo u aragonskom razdoblju
(predsjednik Zdenka Janeković Römer)

7. Luka Špoljarić · *Opasne namjere: Napuljske veze i princeze Vlatka Kosače i modruških i krčkih Frankapana, 1472–1474*

8. Ivana Prijatelj Pavičić – Ivan Jurković · *Nova interpretacija sadržaja slike Lazzara Bastianija iz samostana sv. Frane u Zadru*

9. Neven Jovanović · *Pobvalni govor Pavla Paladinića za Fridrika Aragonskog (1496)*

rasprava

– kratki predah (16.30-17.00) –

(17,00–18,30)

IV Dubrovnik i Napuljsko Kraljevstvo
(predsjednik Borislav Grgin)

10. Zdenka Janeković Römer · *Dubrovnik i Napuljsko Kraljevstvo u 15. stoljeću i obitelj Kotrulj*

11. Jasenka Gudelj · *Umjetnici, diplomacija, migracije: Razmjena umjetničkih iskustava između Dubrovnika, Dalmacije i Napuljskog Kraljevstva u 14. i 15. stoljeću*

12. Lovro Kunčević · *Dubrovačka Republika i španjolski Herceg Novi*

(18,30–19,00)

Završna rasprava (predsjednik Mladen Ančić)

- večera za izlagače i organizatore –
(restauran „Pri zvoncu“)

SAŽETCI

Mladen Ančić

Neočekivani pobjednik: Uspon Karla Roberta do vlasti

Autor polazi od uvriježene historiografske slike zbivanja u vrijeme dinastičkoga sukoba koji je izbio nakon smrti posljednjega kralja Arpadove dinastije, Andrije III., u kojoj se uspon Karla Roberta do kraljevskoga položaja predstavlja gotovo kao samorazumljiv. Naglašavajući teleološki element u takvu pristup, autor upozorava na okolnosti u kojima je Karlo Robert, uz izričitu papinsku potporu, praktično istisnut iz nasljednoga reda Napuljskoga Kraljevstva kako bi kruna i vlast prešle na njegova strica Roberta. U tome kontekstu upozorava i na činjenicu da je „ekspedicija“ koja je dovela dijete-pretendenta na istočnu obalu Jadrana planirana i izvedena krajnje neozbiljno i trajavo, pri čemu su izgledi na uspjeh očigledno bili minimalni, budući da u tome trenutku nitko nije mogao predvidjeti da će aktualni kralj, Andrija III., ubrzo iznenada umrijeti. Prvi mjeseci Karlova boravka u hrvatskome dijelu Ugarsko-Hrvatskog Kraljevstva, do smrti aktualnoga kralja, ukazuju se pod takvim svjetlom tek kao način da se zbog mladosti nepodobnoga kandidata za prijestol u Napulju ukloni s tamošnje političke pozornice. Ni prvih godina nakon smrti Andrije III. nije izgledalo da će se, u tadašnjoj društvenoj i političkoj konstelaciji, dijete-pretendent ikada uspostaviti kao stvarni vladar prostranog ali iznutra razjedinjenoga Kraljevstva, što se najjasnije može vidjeti kroz raščlambu najstarijih darovnica izdanih u ime Karla Roberta. Zaključno autor razmatra najvažnije okolnosti koje su dovele do toga da je nakon 1307. godine Karlo konačno stekao ozbiljne izgleda za uspon na kraljevski prijestol.

Stanko Andrić

Južnougarsko i slavonsko plemstvo u pohodima Ludovika I. protiv Ivane Napuljske

Ugarsko-hrvatski kralj Ludovik I Anžvinac i napuljska ("sicilska") kraljica Ivana I pripadali su istoj, starijoj anžuvinskoj grani francuske kraljevske kuće Kapetovića, rođeni su vjerojatno iste godine (1326) i svojim su kraljevstvima oboje vladali puna četiri desetljeća, i to istodobno (1342–1382, odnosno 1343–1382). Oboje spadaju među važne monarhe kasnosrednjovjekovne Europe. Simetrija među njima ne ide puno dalje od toga: osim što su države kojima su vladali bile u svakom pogledu vrlo različite, međusobno zanimanje bilo je bitno jednostrano. Ivana I nije se zanimala za ugarsku državu i krunu, a Ludovik je prema napuljskoj imao ozbiljnih pretenzija, naslijedivši u tome politiku svojeg oca Karla Roberta. Nakon propasti pokušaja da se za napuljskog kralja okruni Ludovikov mlađi brat Andrija, Ludovik je diplomatska nastojanja zamijenio izravnim vojnim upletanjem. U pohodima poduzetim od 1347. do 1350. ipak nije uspio trajno svrgnuti kraljicu Ivanu i ostvariti personalnu uniju dvaju kraljevstava pod svojom vlašću te je mirovnim sporazumom iz 1352. privremeno odustao od takvih ambicija. Drugi put je svoju napuljsku politiku aktivirao potkraj svoje vladavine, kada je vojnim pohodom poduzetim 1380-1381. uz papinsku potporu svrgnuo kraljicu Ivanu i za napuljskog kralja postavio hercega Karla iz dračke grane napuljskih Anžvinaca, s kojim je bio u jednakom stupnju srodstva kao i s Ivanom. U oba slučaja, vojne operacije pratile su intenzivne diplomatske aktivnosti. I u jednama i u drugima sudjelovale su razne poznate osobe iz svjetovne i crkvene elite Ugarsko-hrvatskog kraljevstva, među njima i pojedini velikaši, prelati i plemići s područja Kraljevine Slavonije i istočnog međurječja Drave i Save. Izlaganje će se prije svega baviti izvorima koji govore o ulogama Nikole "Konta" Orahovičkog, Nikole Ugrinova od roda prvih Iločkih i biskupa Ivana Gorjanskog u sklopu Ludovikove intervencije 1347–1352,

odnosno bana Ivana Horvata u sklopu operacija 1380–1381. Spomenut će se i drugi slični primjeri, poput Stjepana “Konta” Héderváryja, sudionika potonjeg pohoda i kasnije istaknuta pristaše napuljske stranke u dinastičkom raskolu u Ugarsko-hrvatskom kraljevstvu.

Emir O. Filipović

Iz historije bosansko-napuljskih odnosa krajem 14. i početkom 15. stoljeća

Brojni istraživački radovi bavili su se odnosima Bosne i Napulja u razvijenom srednjem vijeku, no neka temeljna pitanja i dalje ostaju otvorena. Bez pretenzija za iscrpnošću, ovo izlaganje ima za cilj predstaviti opći pregled veza između Bosanskog i Napuljskog kraljevstva u burnom razdoblju s kraja 14. i početka 15. stoljeća, te pokrenuti diskusiju o interpretaciji podataka koje o temi nude novopronađeni izvori. Radi se, prije svega, o pismu vlade Firentinske Republike upućenom kralju Tvrtku aprila 1390. godine u kojem se nalaze podaci da je bosanski kralj imenovao firentinskog građanina Luku Ivanovog de Gallisa knezom svojih otoka Korčule, Hvara i Brača. Zatim će biti riječi i o paru pisama iz korespondencije firentinskih građana i trgovaca s Donatom Acciaiuolijem, bratom atenskog vojvode Neria, a koji osvjetljavaju dešavanja iz ljeta 1394. godine i upotpunjuju historiografsko znanje o “Āakovačkom ugovoru”, slomu tzv. protudvorskog pokreta braće Horvat te “bitci kod Dobora”. Informacije iz tih dokumenata bit će smještene u kontekst drugih dostupnih izvora kako bi se pokušala precizirati pozicija bosanske i hrvatske vlastele u aktivnom posredovanju između dvora kralja Ladislava Napuljskog i osmanskog sultana Bajazida. Time će se dati prilog zaokruživanju slike bosansko-napuljskih odnosa u naznačenom razdoblju i ukazati na eventualne dalje pravce istraživanja.

Borislav Grgin

Beatrica Aragonska i ugarsko-napuljski odnosi u posljednjoj četvrtini 15. stoljeća

Veze Ugarske, Hrvatske i Napuljskoga Kraljevstva, nakon anžuvinske epohe, ponovno su dobile na važnosti u posljednjoj četvrtini 15. stoljeća, počevši sa ženidbom ugarsko-hrvatskog kralja Matijaša Korvina (1458–1490) i napuljske princeze Beatrice Aragonske (1457–1508, ugarsko-hrvatska kraljica 1476–1500) do koje je došlo 1476. godine. Preudavši se nakon Matijaševe smrti, 1490., za novog kralja Vladislava II. Jagelovića (1490–1516), sve do konačne rastave od kralja i povratka u Italiju 1500., Beatrica je sa svojim napuljskim rođacima, dvorom i društvenim vezama na različite načine značajno utjecala na ugarski kraljevski dvor, društvenu elitu, njezinu kulturu, ali i na politička zbivanja i procese u kraljevstvu i njegovom međunarodnom okruženju. U ovom će se radu pokušati ukratko dati sažeti osvrt i ocjena te kraljičine djelatnosti kao i različitih veza Napuljskog i Ugarsko-Hrvatskog Kraljevstva u promatranom razdoblju, u kontekstu širih regionalnih odnosa u jadranskom bazenu. Posebna će se pozornost posvetiti sve značajnijoj političkoj ulozi kraljice Beatrice tijekom posljednjeg desetljeća Matijaševe vladavine te njezinim pokušajima presudnog utjecaja na političku budućnost kraljevstva, odnosno krahu njezinih spomenutih ambicija i koncepcija na samom kraju stoljeća. Pokušat će se ocijeniti i važnost napuljskog „elementa“ u redovima onovremene društvene elite srednjovjekovne Hrvatske, na političkom, gospodarskom i kulturnom planu, posebice veze kraljice i Napulja s velikaškim rodnom Frankapana.

Jasenka Gudelj

**Umjetnici, diplomacija, migracije:
Razmjena umjetničkih iskustava između Dubrovnika,
Dalmacije i Napuljskog Kraljevstva u 14. i 15. stoljeću**

Razmjena umjetnika i umjetničkih iskustava između južne Italije i Dubrovačke Republike poznati je fenomen dugog trajanja, koji obuhvaća putovanja između Dubrovnika i Napulja izvrsnih majstora poput Onofrija de la Cave i Pietra di Martino da Milano, ali i niz manje poznatih imena. Spomenuta dvojica autora, aktivna na Kneževom dvoru i vodovodu u Dubrovniku tridesetih i četrdesetih godina 15. stoljeća i potom na tzv. Aragonskom slavoluku u Napulju, zajedno s Francescom Lauranom predstavljaju nesumnjivi vrh umjetničke produkcije, a njihova je suradnja rezultat diplomatskih napora na najvišoj državnoj razini, ali i specifičnih konjunktura u humanističkim krugovima koji se dotiču obaju jadranskih obala. Ipak, ove značajne primjere valja nadopuniti djelima i crkvama koje su posljedica dubrovačkih trgovačkih kolonija i migracija prema zapadnoj obali Jadrana, u gradovima i mjestima Apulije, poput Barija, Barrlette, Ostunija i San Vita dei Normanni (nekad degli Schiavoni), pa i samog Napulja. Ovdje je napose titular sv. Vlaha indikator povezanosti s južnim Jadranom, čemu ipak valja pristupiti s dužnim oprezom s obzirom na veliku popularnost ovog taumaturga u južnoj Italiji.

Zdenka Janeković Römer

Dubrovnik i Napuljsko Kraljevstvo u 15. stoljeću i obitelj Kotrulj

Od drugog desetljeća 15. stoljeća uslijedilo je razdoblje mira i procvata u odnosu između Dubrovnika i Napuljskog Kraljevstva. Rasla je gospodarska razmjena, pomorstvo i obrt, a posebno sukarnstvo. O tomu svjedoče dubrovački i napuljski dokumenti, a na poseban način i Benedikt Kotrulj, u *Knjizi o vještini trgovanja*. Uz potvrdu povlastica anžuvinskih vladara, kraljevi Alfons (1442–1458) i Ferdinand (1458–1494) su im podijelili i mnoge nove – naročito su važne bile povlaštene carine i prava na zakup, oslobođenje od nekih daća te povlastice o slobodi trgovine, sigurnoj plovidbi i izvozu žita. Privilegije dubrovačkim trgovcima bile su dio aragonske politike prema Veneciji, koja je priječila ekspanziju Napuljskog Kraljevstva prema Istoku. Zbog toga su Dubrovčani postali najpovlaštenijim trgovcima u Napuljskom Kraljevstvu. Uzlet Napuljskog Kraljevstva pod Aragoncima donio je brojne dobrobiti Dubrovačkoj Republici, kako gospodarske tako i diplomatske. Uz trgovačke privilegije dobivala je pomoć iz Napulja i u kriznim ratnim situacijama. S druge strane, Dubrovnik je pružao gospodarske mogućnosti i raznovrsnu pomoć Napuljcima. Preko Dubrovnika se odvijala aragonska diplomatska komunikacija s balkanskim vladarima i Ugarskom, a kasnije i Osmanskim Carstvom. Među brojnim Dubrovčanima u Napulju posebno se istaknula obitelj Kotrulj, koja je imala važno mjesto u odnosima između Dubrovnika i Napuljskog Kraljevstva, osobito Jakov i Benedikt Kotrulj. Tijekom 15. stoljeća, sve do posljednjeg desetljeća, Dubrovnik je, pod zaštitom ugarske krune i uz vrlo dobre odnose s Napuljskim Kraljevstvom, doživio gospodarski uzlet i ojačao samostalnost, kao priznata jadranska pomorska republika.

Neven Jovanović

Pohvalni govor Pavla Paladinića za Fridrika Aragonskog (1496)

Većina književnih djela hvarškoga humanista Pavla Paladinića (oko 1465 – oko 1513) sačuvana je u kodeksu koji se danas nalazi u Valenciji, Universitat de València, Biblioteca Històrica, BH Ms. 132. Kodeks je bio namijenjen glavnom adresatu, Fridriku Aragonskom (1451–1501), drugorođenom sinu napuljskoga kralja Ferdinanda I. Izravno je Fridriku upućeno i prvo i najduže Paladinićevo djelo u kodeksu, latinski govor *Ad diuum Federicum principem Altaemurae, illustrissimum admiratum Regni Siciliae et locumtenentem generalem, Pauli Paladini Pharii apud Tarentum habita oratio*. Paladinić je govor održao pod zidinama opsjednutog Taranta, kao pripadnik mletačke flote (od 1495. Mlečani su, zajedno s papom, španjolskim kraljem i Lodovicom Sforzom, saveznici Aragonaca u ratu protiv Francuza koji su zauzeli Kampaniju i Apuliju). Kako i naslov govora kaže, Fridrik je tada još bio kraljevski namjesnik; vladarem Napuljskog Kraljevstva postat će nakon smrti Ferdinanda II. u listopadu 1496. Ovaj će rad prikazati kontekst, strukturu i retoričku strategiju Paladinićeva panegirika – pohvale moćnom, humanistički obrazovanom kraljeviću, dužnosniku i veleposjedniku.

Lovro Kunčević

Dubrovačka Republika i španjolski Herceg Novi

Služeći kao svojevrsni epilog skupa, ovaj referat se bavi dramatičnom epizodom koja jasno otkriva izmijenjene geopolitičke odnose između južne Italije i Dubrovačke Republike u ranom novom vijeku. Naime, tijekom rata između kršćanske koalicije i Osmanlija (1538–1540), u pokušaju da kompenzira za neuspjeh u bitci kod Preveze, kršćanska flota je na prepad osvojila osmanski Herceg Novi u Boki Kotorskoj. To je Dubrovačku Republiku dovelo u krajnje opasnu situaciju: iako su za Dubrovnik međusobni ratovi njegovih zaštitnika uvijek bili delikatni, sada se doslovce našao u epicentru „globalnog“ sukoba, na tromedi Osmanskog Carstva, Venecije i Španjolske. Bez ikakve sumnje, ratne operacije u Jadranu 1538/9. godine i gotovo godinu dana španjolskog pristusva u Boki, predstavljaju jednu od najvećih vanjskopolitičkih kriza Dubrovnika koja je – iznenađujuće – u historiografiji uvelike ignorirana. Cilj referata je rekonstruirati tijek ove krize iz dubrovačke perspektive, kritički propitati često isticanu učinkovitost dubrovačke diplomacije i ukazati na nove geopolitičke odnose nastale konačnom integracijom juga Italije u španjolski imperij. Drugim riječima, neke od glavnih tema ovog izlaganja su: nastojanja Dubrovnika da očuva svoju neutralnost i nastavi s tradicionalnim balansiranjem između velikih sila u okolnostima bez presedana; unutarnja kriza u Dubrovniku zbog podjele patricijata na proosmansku i prošpanjolsku stranku; konačno, u skladu s temom skupa, odnos Republike sa španjolskim predstavnicima, a osobito napuljskim potkraljem.

Robert Kurelić

Alfonso V. Aragonski i ugarsko-hrvatsko prijestolje

Nakon poraza kod Varne Ugarsko-Hrvatsko Kraljevstvo *de iure* je 1446. došlo pod vlast Ladislava V., međutim *de facto* je vlast držao Ivan Hunjadi kao guverner Kraljevstva. U neprijateljstvu prema Ladislavovom staratelju, caru Fridriku III. i ujaku Ulriku II. Celjskom, Hunjadi je pokušavao uspostaviti bliske veze s Alfonsom V. Aragonskim koji se, kao nasljednik napuljskih Anžuvina, proglasio i kraljem zemalja krune sv. Stjepana. Alfonsove ambicije preko Jadrana postale su vidljive odmah nakon što je ugarski sabor priznao Ladislava, ali vrlo živa prepiska između Napulja i Hunjadija razvila se od 1447. godine kada je potonji počeo planirati veliki osvetnički križarski pohod protiv Osmanlija te se za pomoć obratio aragonskom dvoru. Prema sporazumu iz Casiolija iz studenog 1447. Alfonso bi prijestolje stekao za sto tisuća florena pomoću kojih bi se opremio kontingent od šesnaest tisuća vojnika za potrebe križarskoga pohoda. Hunjadi je, nadalje, nudio i vrhovništvo nad Srbijom i Vlaškom kao mamac za kraljevu novčanu pomoć. No, smrću Filipa Marije Viscontija, Alfonsu se otvorila mogućnost za ostvarenjem hegemonije u središnjoj Italiji te se upleo u opsadu Piombina koja ga je potpuno zaokupila. Nestrpljivi Hunjadi krenuo je u rujnu 1448. sam u križarski pohod te se postupno distancirao od aragonskog dvora. U ovome radu sagledat će se okolnosti koje su dovele do približavanja Ivana Hunjadija i Alfonsa V. te cjeloviti kontekst događaja koji su spriječili realizaciju ambicioznog plana promjene na ugarsko-hrvatskom prijestolju.

Zrinka Nikolić Jakus

Dalmatinski gradovi i južna Italija u 14. stoljeću

U izlaganju će se u osnovnim crtama pregledno prikazati različiti aspekti odnosa dalmatinskih gradova s južnotalijanskim prostorom od dokumentiranih početaka do kraja anžuvinske vlasti u Dalmaciji, s naglaskom na razdoblje četrnaestog stoljeća. Na temelju dosadašnje historiografske literature i dostupnih izvora razmotrit će se diplomatski, vojni, gospodarski i kulturni kontakti te za sada rijetki dokumentirani primjeri brakova između dalmatinske i južnotalijanske elite. Također će se naznačiti mogući pravci budućih istraživanja.

Ivana Prijatelj Pavičić – Ivan Jurković

Nova interpretacija sadržaja slike Lazzara Bastianija iz samostana sv. Frane u Zadru

Franjevci Provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri čuvaju u sakristiji samostanske crkve sv. Frane u Zadru sliku mletačkoga ranorenesansnog slikara Lazzara Bastianija koja se časti pod imenom Gospe od Milosti (*Ara Coeli*). U gornjem je dijelu slike Bogorodica s Djetetom koja sjedi u mandorli od anđela, s polumjesecom pod nogama i suncem iza leđa, a Bog Otac joj stavlja krunu na glavu. Dva anđela drže krajeve njezina raširenog plašta ispred kojeg su s njene desne strane smješteni sveci, a s lijeve svete. U sredini je bregovitog pejzaža prikazana crkva postavljena na uzvišenju do koje vodi rampa koja završava stubištem. U donjem je dijelu slike ispred svetišta prikazana s lijeve strane skupina klečećih muškaraca, s desne klečećih žena te po sredini skupina djece. Među muškom je skupinom dominantan lik pape Siksta IV. (1471–1484). I nakon 175 godina njezina proučavanja, oko ove oltarne slike još se uvijek vodi rasprava oko:

- datacije nastanka i njezina dolaska u Zadar,
- identifikacije naručitelja i interpretacije njezine simbolike,
- identifikacije svetišta prikazana na njoj, te posebice oko
- identifikacije portreta povijesnih ličnosti prikazanih na njoj.

U izlaganju na skupu će se nastojati barem donekle rasvijetliti povijesni kontekst nastanka slike, identifikacija svetišta B. D. Marije i povijesnih ličnosti prikazanih na njoj te njezin teološki kontekst.

Luka Špoljarić

Opasne namjere: Napuljske veze i princeze Vlatka Kosače i modruških i krčkih Frankapana, 1472–1474.

Napuljski kralj Ferrante Aragonski (1458–1494) imao je mnogo skromnije ambicije od svoga oca Alfonsa (1416–1458). Dok je Alfonso vladao prostranim zemljama aragonske krune i Napuljem, te s vremena na vrijeme pokušavao steći vlast nad sjevernom Italijom, Ugarskom i Bizantom, Ferrante, koji je oca naslijedio tek u Napuljskom Kraljevstvu, uglavnom je svoju politiku ograničio na Apeninski poluotok. Ipak, početkom 1470-ih, s pokretanjem pomorskog križarskog pohoda protiv Osmanlija pod vodstvom pape Siksta IV. (1471–1484), Ferrante je pokušao izaći izvan tih okvira i uplesti se u ugarsku i venecijansku interesnu sferu na istočnoj jadranskoj obali. Godine 1472. napuljski je kralj, uz posredstvo hrvatskih prelata i bosanske kraljice Katarine u Rimu, uspostavio kontakte s nezadovoljnim podanicima svojih prekojadranskih rivala – Vlatkom Kosačom te modruškim i krčkim Frankapanima – s ciljem sklapanja njihovih brakova sa svojim nećakinjama, princezama Marzano. Ti se brakovi danas u historiografiji redovito tumače u kontekstu ugarsko-napuljskog saveza do kojeg je došlo 1474–76. godine udajom Ferranteove kćeri Beatrice za ugarskog kralja Matiju Korvina (1458–1490). Međutim, u izlaganju će se pokazati kako su oni izvorno trebali biti prvi koraci prema formiranju napuljskog posjeda na istočnoj jadranskoj obali. Oslanjajući se na neke dosad nepoznate, kako objavljene tako i neobjavljene izvore iz talijanskih arhiva i rukopisnih zbirki koji nam omogućuju detaljniju rekonstrukciju događaja iz 1472–74, u izlaganju će se sagledati napuljsko okretanje istoku iz perspektive Vlatka Kosače te modruških i krčkih Frankapana. Pokazat će se kako su, usprkos intenzivnim individualnim kontaktima s napuljskim dvorom, različite političke okolnosti u kojima su se velikaši nalazili na koncu rezultirale i različitim ishodima tih pregovora.